

V I Lenin

Förord till den ryska översättningen av W. Liebknechts broschyr ”Inga kompromisser — inga överenskommelser”

Liebknechts broschyr, som i översättning nu föreligger för ryska läsare, har ett speciellt intresse i nuvarande läge, strax före valen till andra duman, då frågan om valöverenskommelser har väckt livligt intresse i arbetarpartiet och bland den liberala bourgeoisin.

Vi skall inte här dröja vid den allmänna betydelsen av Liebknechts broschyr. Läsaren måste rådfråga Franz Mehrings historik över den tyska socialdemokratiska rörelsen och ett antal andra arbeten av våra tyska kamrater för att få en klar uppfattning om dess vikt och för att riktigt förstå vissa passager i den som troligen kommer att misstolkas om de ses åtskilda från läget vid den tid då de skrevs.

Det viktiga för oss här är att studera Liebknechts *sätt* att resonera, att visa hur han *närmade sig* frågan om överenskommelser, för att på så sätt hjälpa den ryske läsaren att nalkas lösningen på de frågor som intresserar oss, d.v.s frågan om allians med kadeterna.

Liebknecht förnekar inte alls att överenskommelser med de borgerliga oppositionspartierna är ”nyttiga”, både då det gäller att erhålla ”platser i parlamentet” och då det gäller att mönstra en ”allierad” (en förmodad allierad) mot den gemensamma fienden — reaktionen. Men den verkliga politiska skärpan och den fasta socialdemokratismen hos denna gamle tyske socialist avslöjas däri, att han *inte inskränker sig till* dessa överväganden. Han undersöker frågan huruvida den ”allierade” inte är en förklädd fiende som det skulle vara särskilt farligt att släppa in i våra led, huruvida och på vilket sätt han faktiskt kämpar mot den gemensamma fienden, huruvida överenskommelser, som är nyttiga som medel att erhålla ett större antal platser i parlamentet, inte skadar det proletära partiets mera långsiktiga och djupliggande syften. Låt oss nu åtminstone ta de tre frågor som jag har visat på, och se, huruvida en förespråkare för överenskommelser mellan de ryska socialdemokraterna och kadeterna, som Plechanov, exempelvis, *fattar* vad det innebär. Vi skall se att Plechanovs presentation av frågan om överenskommelser är ytterligt snäv. Kadeterna vill bekämpa reaktionen, därför ... överenskommelser med kadeterna! Längre än så går inte Plechanov. Han tror att det skulle vara dogmatiskt att tränga längre in i frågan. Det är inget under att en socialdemokrat, som är så glömsk beträffande den socialdemokratiska politikens krav, umgås och samarbetar med socialdemokratiska renegater som Prokopovitj och andra publicister i *Tovarisjtj*. Det är inget under att t.o.m. mensjevikerna, som delar principerna hos denne socialdemokrat, antingen iakttar en förlägen tystnad och inte högt vågar säga vad de anser om Plechanov, och fördömer honom på arbetarmöten, eller helt enkelt skrattar åt honom liksom bundisterna i *Volks-Zeitung* och *Nasja Tribuna*.

Leibknecht lär oss att en socialdemokrat måste vara i stånd att avslöja de farliga sidorna hos varje allierad i det borgerliga lägret och att inte dölja dem. Våra mensjeviker skriker emellertid om att vi måste bekämpa, inte kadeterna, utan hotet från De svarta hundradena! Det skulle vara nyttigt för dessa människor att reflektera över följande ord hos Liebknecht: ”Polispolitikernas dumma och grymma våldsdåd, socialistlagens inskränkningar, den drakoniska lagen, lagen mot partier som förespråkar revolution kan väcka känslor av förakt och medömkan men den fiende som räcker oss handen till valöverenskommelser och smyger sig in i våra led som en vän och bror är den fiende, *den enda fiende, vi har att frukta!*” Ni ser att också Liebknecht tar polisvåld och svartahundradelagar med i beräkningen. Icke desto mindre säger

han djärvt till arbetarna: ”Det är inte denne fiende som vi måste frukta, utan en valöverenskommelse med en falsk vän.” Varför ansåg Liebknecht det? Eftersom han alltid betraktade styrkan hos de kämpande som verklig styrka blott om det rörde sig om styrkan hos klassmedvetna arbetarmassor. Klassmedvetenheten hos massorna låter sig inte hejdas genom våld och drakoniska lagar. Den korrumperas blott genom arbetarnas *falska vänner*, den liberale borgaren, som avleder massorna från den verkliga kampen med tomma fraser om kamp. Våra mensjeviker och Plechanov kan inte förstå att kampen mot kadeterna är en kamp för att befria de arbetande massorna från kadeternas felaktiga tänkande och från falska förhoppningar om att förena folkets frihet med den gamla regimen.

Liebknecht lade så stor vikt vid synpunkten att falska vänner är farligare än öppna fiender att han sade: ”Införandet av en ny socialistlag skulle vara ett mindre ont än fördunklandet av klassmotsättningar och gränslinjer mellan partierna genom valöverenskommelser”.

Översätt denna mening hos Liebknecht till den ryska politiken i slutet av år 1906: ”'En svarthundreduma' skulle vara ett mindre ont än ett fördunklande av klassmotsättningar och gränslinjer mellan partierna genom valöverenskommelser med kadeterna.”

Om Liebknecht hade sagt detta, vilket ramaskri skulle inte ha rests mot honom från dem som övergett socialismen för liberalerna och som nu skriver för *Tovarisjtj* och liknande tidningar! Hur ofta har vi inte hört bolsjevikerna ”fördömas” på arbetarmöten och i mensjevikpressens spalter för att ha gett uttryck för idéer liknande dem som Liebknecht angreps för! (Se sid 54 i broschyren). Men bolsjevikerna kommer lika litet att knäckas av dessa ramaskrin och fördömanden som Liebknecht gjorde det. Endast dåliga socialdemokrater kan ta lätt på den skada som åsamkas de arbetande massorna genom de liberala förrädarna av folkets frihet som smickrar sig in hos dem genom valöverenskommelser.

Apropå detta förräderi från liberalerna. Våra opportunist, och Plechanov med dem, klagar: ”Det är taktlöst att i vårt land, i nuvarande läge, säga att liberalismen är bedräglig.”¹ Plechanov har till och med skrivit en hel broschyr för att lära de taktlösa socialistiska arbetarna att vara vänliga mot kadeterna. Men Liebknechts broschyr visar klart att Plechanovs idéer är antika och att hans fraser redan nöts ut av de tyska borgerliga liberalerna. Den antyder att det ”trumfkort” som Plechanov använt mot de revolutionära socialdemokraterna *är precis samma* barnsliga fabel om herden och vargen som de tyska opportunisterna brukade skrämma Liebknecht med. Argumentet lyder: ”Folk blir så vana vid att höra er skrika 'Vargen, vargen!' att, när vargen verkligen kommer, ingen kommer att tro er.” Liebknecht hade ett bra svar till den nuvarande Plechanovs talrika själsfränder i Tyskland. ”I varje fall försvaras inte partiets intressen sämre av försiktiga män än av skojare.”

Låt oss ta den andra frågan: Kämpar våra borgerliga liberaler d.v.s. kadeterna, verkligen mot svarthundredefaran och, om så är fallet, hur? Plechanov är oförmögen såväl att formulera frågan som att besvara den genom en noggrann analys av kadetpolitiken i det revolutionära Ryssland. Plechanov våldför sig på marxismens mest elementära principer och härleder de konkreta relationerna mellan de ryska socialdemokraterna och kadeterna från den borgerliga revolutionens ”allmänna begrepp”, i stället för att studera de faktiska speciella dragen hos den borgerliga ryska revolutionen för att erhålla en allmän uppfattning om de ömsesidiga relationerna mellan bourgeoisin, proletariatet och bondeklassen i det samtida Ryssland.

¹ Lenin syftar på Plechanovs broschyr: ”Brev rörande taktik och taktlöshet” som bestämde den mensjevikiska taktiken gentemot riksduman. – *Red*

Liebknecht lär oss att resonera på ett annorlunda sätt. När man talade om för honom att de borgerliga liberalerna bekämpade reaktionen, svarade han genom att noggrant analysera det sätt på vilket de kämpade. Och han visade — i den aktuella broschyren och i många andra skrifter — att de tyska liberalerna (precis som våra kadeter) ”förrådde friheten”, att de höll på att söka samförstånd med ”junkrarna (jordägarna) och prästerskapet”, att de visat sig ur stånd att vara revolutionära i en revolutionär epok.

Liebknecht säger: ”Så snart som proletariatet börjar framträda som en klass, avskild från bourgeoisin och med intressen fientliga till bourgeoisins, upphör *den senare klassen att vara demokratisk.*”

Men våra opportunisterna kallar, liksom för att utmana sanningen, kadeterna demokrater (t.o.m. i resolutioner på socialdemokratiska partikonferenser) trots det faktum, att kadeterna tar avstånd från demokratin i sitt program, erkänner principen om ett ”överhus” etc. och trots det faktum att de i riksduman föreslog drakoniska lagar mot hållandet av möten och motsatte sig att man utan tillåtelse uppifrån bildade lokala jordkommittéer på grundval av allmän, lika och direkt rösträtt i hemliga val!

Liebknecht gick helt korrekt mot skicket att använda ordet ”revolution” som en slogan. När han talade om revolution, menade han det verkligen. Han analyserade alla frågor och alla steg i taktiken inte blott med utgångspunkt från stundens intressen, utan också med utgångspunkt från de vitala intressena hos revolutionen i dess helhet. Liebknecht, liksom de ryska revolutionära socialdemokraterna, hade varit tvungen att uppleva de smärtsamma övergångarna från direkt revolutionär kamp till en eländig, avskyvärd och ondskefull svarthundradeförfattning. Liebknecht visste hur man anpassade sig till dessa smärtsamma övergångar. Han visste hur man arbetade för proletariatet under de svåraste omständigheter men han tyckte inte om att lämna kampen mot en avskydd konstitution för att i stället arbeta under denna konstitution. Han hånade inte dem som gjort *allting* för att förhindra *tillkomsten* av en sådan ”konstitution”. Med ”försiktighet” menade inte Liebknecht att kasta bort revolutionen så snart som den började dala (om också tillfälligt) och att så snart som möjligt anpassa sig till en stympad konstitution. Nej, med ”försiktighet” förstod denne veteran i den revolutionära rörelsen att en proletär ledare måste vara den siste att ”anpassa” sig till de villkor som skapats genom revolutionens temporära nederlag, att han inte fick göra det förrän långt efter det att de borgerliga pultronerna och ynkryggarna gjort det. Liebknecht säger: ”Den praktiska politiken tvang oss att anpassa oss till institutionerna i det samhälle vi lever i, men varje steg vi tog i riktning mot att anpassa oss till den nuvarande sociala ordningen var svårt för oss, och vi tog det *först efter stor tvekan*. Detta framkallade inte så lite löje från olika håll. *Men den som fruktar att beträda det sluttande planet är under alla förhållanden en mera pålitlig kamrat än den som hånar vår tvekan.*”

Kom ihåg dessa gyllene ord, arbetarkamrater som bojkottade Witteduman. Kom ihåg dem, i synnerhet då ynkliga pedanter hånar er för att ha bojkottat duman och glömmer att det var under bojkotten mot Bulyginduman som den första (och hittills den enda, men säkert inte den sista) folkrörelsen mot institutioner *av denna typ* blossade upp. Låt kadetförrädarna vara stolta över att ha varit de första att frivilligt kräla på sina bukar under kontrarevolutionens lagar. Klassmedvetna proletärer kommer att vara stolta över att ha hållit sin fana flygande och över att ha hållit den öppna kampen vid liv längre än alla andra, att de föll i kampens mitt först efter hårda slag och att de längre än alla andra fortsatte sina ansträngningar, uppmanade folket att resa sig igen, storma framåt som en man och krossa fienden.

Låt oss slutligen ta upp den tredje och sista frågan. Kommer inte valöverenskommelser att

skada det som vi mest av allt håller kärt: ”principenheten” hos socialdemokratin? Ack! Denna fråga har redan besvarats av det ryska politiska livets realiteter på ett sätt, som får klassmedvetna arbetare att rodna av skam. Mensjevikerna försäkrade oss i sina resolutioner, lovade och svor på möten att de inte skulle gå längre än till tekniska överenskommelser, att de skulle fortsätta den ideologiska kampen mot kadeterna, att de inte för hela världen skulle vika en hårsman från sina socialdemokratiska principer, från sina rent proletära slogans. Och vad blev resultatet? Ingen mindre än Plechanov knackade på dörren till kadetpressen för att erbjuda folket en ”mellan”-slogan, varken kadetsk eller socialdemokratisk, behaglig för alla och fientlig mot ingen: ”En дума med full makt.” Vad gör det om denna slogan är ett rent bedrägeri mot folket, att den slår blå dunster i ögonen på dem — så länge det finns en överenskommelse med de liberala godsägarna! Men kadeterna har avvisat Plechanov med förakt och socialdemokraterna har vänt sig från honom, somliga förläget, andra indignerat. Nu är han ensam, och ger luft åt sin resignation genom att angripa bolsjevikerna för deras ”blanquism”, skribenterna på *Tovarisjtj* för deras ”brist på blygsamhet”, mensjevikerna för deras brist på diplomati, ja, alla utom sig själv! Stackars Plechanov! Hur grymt har inte Liebknechts uppriktiga, enkla, stolta och frimodiga ord om överenskommelsernas principiella skadlighet i hans fall visat sig berättigade!

Och ”kamrat” Vasiljev (som också har kikat på revolutionen från köksfönstret i Schweiz) föreslår i *Tovarisjtj* (17 sept) med direkt hänsyftning på Plechanov, att vi helt enkelt skulle upplösa Socialdemokratiska Partiet och temporärt — bara temporärt! — gå ihop med liberalerna. Ja, Liebknecht sa väl också att det i det tyska partiet knappast fanns någon, som ville avvika ”från partiprinciperna”. Men det är inte en fråga om vad man vill, utan om vad *omständigheternas makt* driver partiet till att vidta för felaktigheter. Plechanov hade också de bästa avsikter: fred och god vilja gentemot kadeterna, mot svarthundradefaran, men resultatet blev en skam och vanära för socialdemokraterna.

Kamrater arbetare, läs Wilhelm Liebknechts broschyr mycket noggrant och var mera kritiska mot dem som råder er att gå in i överenskommelser med kadeterna, vilket skulle vara ödesdigert för proletariatet och för frihetens sak.

N Lenin

december 1906

Publicerad 1907 i pamfletten *Inga kompromisser — inga överenskommelser*

Till innehållsförteckningen för artikelsamlingen [Lenin om parlamentariska val](#)